

ASPECTE ALE EROSULUI ÎN LIRICA ARGHEZIANĂ ASPECTS OF EROS IN ARGHEZIAN POETRY

Lavinia TOMA, Veronica GHEORGHE

Liceul Teoretic „Horia Hulubei”, Măgurele

E-mail: lavinia.toma@gmail.com, gheorghe_veronica2005@yahoo.com

Abstract

Arghezi is one of the Romanian poets who innovated poetry in many ways and offered a new perspective on the erotic feeling. This article intends to present only some aspects of his love poetry. In his works, love appears under multiple facets: it is a sense of fulfillment, it is erotic desire, and also suffering and sadness caused by separation.

Key words: *eroticism, suffering, woman, fulfillment*

Cuvinte cheie: *erotism, suferință, femeie, împlinire*

Tema erotică este o parte esențială a liricii argheziene, regăsindu-se în ipostaze diverse în foarte multe dintre poeziile scriitorului: *Melancolie, Toamna, Despărțire, Psalmul de taină, Lingoare* (vol. *Cuvinte potrivite*), *Mirele, Mireasa, Căsnicie* (vol. *Versuri de seară*) sau chiar în volume întregi.

Iubirea este o componentă metamorfozantă ce oscilează adesea între împlinire și neîmplinire, fiind impregnată uneori de filonul religios care oferă transcendentalitate liricii argheziene. Se observă, astfel, că poezia de dragoste a lui Arghezi urmărește două aspecte diferite. Este vorba despre opere de inspirație eminesciană, unde iubirea este amânată, nematerializată și creații în care iubirea se materializează chiar și prin căsătorie.

Pornind de la acest lucru, admitem că poezia lui Tudor Arghezi constituie o nouă etapă în literatura română prin depășirea pesimismului și a melancoliei eminesciene, aspect care se concretizează și în creația erotică. Cu toate acestea, în lirica argheziană tonul elegiac de inspirație eminesciană își face simțită prezența, așa cum am amintit, în poezii ca *Toamna, Oseminte pierdute, Despărțire*, când pierderea iubirii este resimțită acut, atemporal și extrapolată la nivelul întregului univers: “Iubirea noastră a murit aici...”, “Când am plecat un ornic bătea din ceață rar, / Atât de rar că timpul trecu pe lângă oră”. Una dintre cele mai frumoase poezii de dragoste ale lui Arghezi este considerat (chiar și de către autor) *Psalmul de taină*. Această poezie, impregnată, cum menționam, de sentimentul religios, este o elogiu adus femeii care-l metamorfozează pe bărbat / poet, se pare, din cauza unei rupturi, despărțiri. Imaginea femeii persistă, însă, în conștiința și-n sufletul bărbatului, dar sentimentul de respingere devine atât de puternic încât suprimă amintirea ființei iubite, în final, bărbatul aruncând un adevărat blestem asupra acesteia: “Ca să auzi, o! neuitată, neiertătorul meu blestem”.

Totuși, spre deosebire de poezia eminesciană, femeia este văzută și în ipostaza de soție, stăpână a universului casnic, liniștit, împlinit prin iubirea împărtășită în cadrul naturii vegetale și animale, în toată bogăția, varietatea și splendoarea ei: “Pământul umblă după tine să te soarbă / Cu vârfuri boante de iarbă orabă. / Din sângele tău băut și din sudoare / Pot să iasă alte poame și feluri noi de floare.” (*Mireasa*), “Trebuie să mergem să cunoască / Târla, cotețele, grajdul, balta, / Cine are să le domnească. / Poftim... Ariciul nostru, până una-alta.” (*Căsnicie*). Astfel, Arghezi vorbește despre viitoarea soție, prezentând frumusețea vieții în comun, într-o perspectivă idilică,

gospodărescă: “Vacile ne vor aduce ugerii plini / Și vor mugii la poarta noastră / De salcâmi cu floare-albastră / Nevăstuicile se vor juca în ogradă / Cu purceii și rațele grămadă / ... / În fața prispei vor tremura arțarii / Pestriți și va cânta cocoșul.” (*Logodnă*). Femeia devine, în acest fel, stăpâna acestui univers; ea fertilizează această lume în care bărbatul se transformă, sub influența pozitivă a femeii, într-un luptător și un demiurg (*Mireasa, Căsnicie, Mirele*).

O atitudine definitivă în trăirea sentimentului de dragoste o reprezintă starea de reticență, de amânare a clipei erotice, așa cum se observă în poemele *Melancolie, Creion (Obrajii tai mi-s dragi)*: “Câtă vreme n-a venit / M-am uitat cu dor în zare. / ... / Și acum c-o văd venind / Pe poteca solitară, / De departe, simt un jind / Și-aș dori să mi se pară”. Acest lucru se întâmplă pentru că femeia este văzută ca cea care tulbură gândurile poetului.

Pe de altă parte, sentimentul erotic este împins până la limititele pasiunii extreme, jocul iubirii debordând de dorință carnală: “Cine ți-a scos cămașa, ciorapul? / Cine ți-a îngropat capul / Nebun, / În brațele lui noduroase, păroase, / Și te-a înfrigurat fierbinte până-n oase? / Tu n-ai voit să spui / Nimănu / Unde înnoptai, / Curvă dulce, cu mărgăritărel de mai!” (*Tinca*). În volumul *Versuri de seară* întâlnim poezii în care declarația de iubire îmbracă în haine metaforice pornirea carnală, sexuală: “Pășunea mea tu să fii / Cu păpădii. / Eu să fiu boul tău alb și nevinovat / Care te-aș fi păscut și te-aș fi rumegat / Pe inserat / Pe copitele îngenuncheate / În jurul brațelor tale / Aș urca greu cerurilor goale / Și munții lunii până-n pisc.” (*Mirele*).

În alte poeme, însă, dorința erotică provoacă un proces de metamorfozare a ființei iubite, aceasta devenind, asemenea unei zeități, o himeră dorită cu ardoare și asemănată, în același timp, cu un factor care provoacă o stare bolnăvicioasă: “Statuia ei de chihlimbar / Ai răstigni-o ca un potcovar / Mânza, la pământ, / Nechezând. // Spune-i să nu mai facă / Sălci, nuferi și ape când joacă, / Și stoluri, și grădini, și catapetezme. / Sunt bolnav de mirezme. / Sunt bolnav de cântece, mamă. / Adu-o, să joace culcată și să geamă!” (*Rada*). Excesul de iubire, un adevărat hybris erotic, provoacă o stare de suferință poetului care trăiește la intensitate maximă acest sentiment carnal. Femeia atrage prin dansul său erotic, stârnind pasiunea bărbatului: “Și-a dezvelit sărind / Bujorul negru și fetia. / Parcă s-a deschis și s-a închis cutia / Unui giuvaer, de sânge”. Dansul exhibiționist al Radei este asemănător unei stări febrile care agită până la frenezie orice creatură, o manifestare explozivă a Instinctului Vieții, toate aceste figuri cheamând la un fel de fuziune într-o aceeași mișcare estetică, emotivă, erotică, mistică sau religioasă, ca o reînțoarcere la Ființa unică de la care emană totul, la care totul revine, printr-o continuă transmitere în ambele sensuri a Energiei vitale.

Perspectiva asupra iubirii se înscrie atât în tradiția romantică, dar și în inovația modernistă prin păstrarea sentimentului elegiac și prin includerea în repertoriul poetic a unor elemente erotice de tip carnal.

Concluzii

Deși a publicat primul volum la o vârstă destul de înaintată, Tudor Arghezi a fost un scriitor prolific, în opera lui întâlnindu-se diferite teme și motive, dintre care în articolul nostru am ales să oferim o privire de ansamblu asupra liricii erotice. Aceasta era, la momentul apariției, o noutate în poezia română, Arghezi numărându-se, chiar și până astăzi, printre pușinii poeți care au cântat iubirea împlinită, carnală.

Bibliografie

1. Arghezi, T., *Versuri*, Ed. Minerva, București, 1988
2. Arghezi, T., *Versuri*, Ed. Cartea Românească, București, 1980
3. Cioculescu, Ș., *Introducere în poezia lui T. Arghezi*, Ed. Minerva, București, 1971
4. Chevalier, J., Gheerbrant, A., *Dicționar de simboluri*, Ed. Artemis, București, 1994
5. http://www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte_litere/conferinte/situl_integrare_europeana/Lucrari2/Cornel%20Moraru.pdf